

KOHTUMÄÄRUS

Kohus	Tallinna Ringkonnakohus
Kohtukoosseis	Villem Lapimaa, Maret Altnurme ja Virgo Saarmets
Määruse tegemise aeg ja koht	26.04.2024, Tallinn
Haldusasja number	3-24-690
Haldusasi	Lev Pylkini kaebus kaupade Eestisse toomise ja isiklikus aiapidamises kasutamise võimaldamiseks
Menetlusosalised	Kaebaja Lev Pylkin Vastustaja Põllumajandus- ja Toiduamet, esindaja Kärt Aavel Vastustaja Maksu- ja Tolliamet, esindaja Lembit Sullakatko
Vaidlustatud kohtulahend	Tallinna Halduskohtu 21.03.2024 määrus
Menetluse alus ringkonnakohtus	Lev Pylkini määruskaebus
Asja läbivaatamine	Kirjalik menetlus

RESOLUTSIOON

Jätta Lev Pylkini määruskaebus rahuldamata ning Tallinna Halduskohtu 21.03.2024 määrus muutmata.

Selgitus

Ringkonnakohtu määruse peale on õigus esitada määruskaebus Riigikohtule 15 päeva jooksul määruse kättetoimetamisest arvates (halduskohtumenetluse seadustiku (HKMS) § 235 lg 1 ja § 121 lg 4).

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

1. Maksu- ja Tolliamet (MTA) koostas 31.01.2024 läbivaatuse akti nr 24LA0150342-1, mille kohaselt saabus Venemaalt Narva piiripunkti jalakäijana Lev Pylkin, kes soovis deklareerida järgmist kaupa: püünised *Kotofei* 15 tk, *Tšistõi Dom* 5 tk, *Mr. Mouse* 15 tk; väetised 33 *Bogatõrja* 18 tk, *Bitoksibatsillin* 50 tk, *Diatomit* 11 tk, *Serebromedin* 9 tk, *Trihoderma Veride* 50 tk. Kuna tollil on kahtlus, et nende kaupade sissevedu võib olla keelatud, on kaup eksperthinnanguks ja menetluse alustamise otsustamiseks kinni peetud.

2. Põllumajandus- ja Toiduamet (PTA) teatas 01.02.2024 kirjas MTA-le, et 33 *Bogatõrja*, *Bitoksibatsillin* ja *Diatomit* on taimekaitsevahendid, mida ei tohi Eestisse tuua. Taimekaitseseaduse (TaimKS) § 62 lg 1 kohaselt võib taimekaitsevahendi Eestis turule lasta, kui selle kohta on antud taimekaitsevahendi luba Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1107/2009 kohaselt. Toodete pakendil on viited taimekaitselisele kasutuseesmärgile.

Preparaadid ei ole Eestis taimekaitsevahendina registreeritud ja seega neid riiki lubada ei tohi (sõltumata kogusest).

3. Terviseamet teatas 06.02.2024 MTA-le, et püünised *Kotofei* ja *Tšistõi Dom* ei sisalda atraktanti. Seega ei kuulu need biotsiidide hulka ja neid võib lubada vabasse ringlusesse. *Mr. Mouse* sisaldab 3% atraktandina toitu ja kuulub biotsiidide hulka. Vastavalt biotsiidiseaduse (BS) § 8 lg-le 3 on biotsiidi lubatud Eestis kättesaadavaks teha ja kasutada, kui see on saanud asjakohase loa või registreerimistunnistuse BS-i või biotsiidimääruse kohaselt. Biotsiidil *Mr. Mouse* puudub luba või registreerimistunnistus, mistõttu ei saa seda lubada vabasse ringlusesse.

4. MTA teatas 19.02.2024 kirjas L. Pylkinile, et PTA ning Terviseameti vastuste kohaselt on lubatud Eestisse toimetada ainult püüniseid *Kotofei* ja *Tšistõi Dom*. Ülejäänud biotsiidid ja taimekaitsevahendid on võimalik Venemaale tagasi toimetada. Samuti on võimalus esitada taotlus kauba riigi omandisse üle kandmiseks ning hävitamiseks.

5. Lev Pylkin esitas Tallinna Halduskohtule 07.03.2024 kaebuse, milles selgitas, et deklareeris 31.01.2024 Narva tollipunktis enda isikliku aiapidamise tarbeks mõeldud kaubad. Pärast läbivaatust üks osa kaubast vabastati ja ta tasus selle eest käibemaksu, aga osa kaubast peeti kinni. Kaebaja soovib võimalust kasutada neid kaupu isiklikus aiapidamises.

6. Tallinna Halduskohus tagastas **21.03.2024 määrusega** kaebuse HKMS § 121 lg 2 p 2¹ alusel.

Kaebuse rahuldamine on äärmiselt ebatõenäoline. Kaebaja deklareeritud taimekaitsevahendi Eestisse toomine ei ole TaimKS § 62 lg 1 kohaselt võimalik, sest selleks ei ole antud määruses (EÜ) nr 1107/2009 ettenähtud luba. Preparaat ei ole Eestis taimekaitsevahendina registreeritud ning seega ei tohi seda riiki lubada (sõltumata kogusest). Püünis *Mr. Mouse* sisaldab 3% atraktandina toitu ja kuulub seega biotsiidide hulka. BS § 8 lg 3 järgi on biotsiidi lubatud Eestis kättesaadavaks teha ja kasutada, kui see on saanud asjakohase loa või registreerimistunnistuse BS-i või biotsiidimääruse kohaselt. Kuna biotsiidil *Mr. Mouse* luba või registreerimistunnistus puudub, ei saa seda lubada vabasse ringlusesse. Piirangud nende kaupade importimisele tulenevad seadusest ja Euroopa Liidu määrusest, mistõttu ei saa kohus teha ettekirjutust lubada kaebajal neid Eestisse tuua. Kauba väärtus on ca 100 eurot ning kaebajale on antud võimalus kaubad tagasi Venemaale toimetada, mistõttu on kaebusega kaitstava õiguse riive väheintensiivne.

7. Lev Pylkin esitas Tallinna Ringkonnakohtule **määruskaebuse** Tallinna Halduskohtu 21.03.2024 määruse peale.

Määruskaebuse väidete kohaselt ei lubatud kaebajal kui hobiaednikul tuua kolmandast riigist väikeses koguses oma aiapidamises kasvatatavate taimede seemneid ja mulla viljakust turgutavaid preparaate. PTA põhjendab seda Euroopa Liidu direktiividega. Lähemal uurimisel selgub, et need direktiivid käivad põllumajandustootmise ja -tootja kohta.

8. Põllumajandus- ja Toiduamet palub jätta määruskaebus rahuldamata.

Taimekaitsevahendi mõiste on sätestatud määruse (EÜ) nr 1107/2009 art 2 lg-s 1. Sellest sättest tuleneb, et taimekaitsevahenditena mõistetakse mis tahes tooteid, mis koosnevad toimeainetest, taimekaitseainetest või sünergistidest või sisaldavad neid ning on ette nähtud ühel selles sättes kirjeldatud kasutuselal. Kaebaja soovis tuua Venemaa Föderatsioonist Eestisse tooteid 33 *Bogatõrja*, *Bitoksibatsillin* ja *Diatomit*, mis on nende pakenditel sisalduva tooteinfo kohaselt käsitatavad taimekaitsevahenditena. Kõik nimetatud preparaadid sisaldavad toimeaineid, taimekaitseaineid või sünergiste ning kõikide viidatud toodete pakenditel on viited määruse (EÜ) nr 1107/2009 art 2 lg-s 1 toodud taimekaitselisele kasutuseesmärgile. Nt toote 33 *Bogatõrja* koostises sisalduvad järgmised toimeained: *Bacillus subtilis*, *Bacillus licheniformis*, *Bacillus thuringiensis* jt). Pakenditel oleva teabe kohaselt on *Bitoksibatsillin* mõeldud

kasutamiseks määruse (EÜ) nr 1107/2009 art 2 lg 1 punktis „a“ nimetatud kasutusala ja 33 *Bogatõrja* määruse art 2 lg 1 punktis „b“ nimetatud kasutusala. *Diatomit* kasutusala hõlmab art 2 lg 1 punktides „a“ ja „b“ nimetatud kasutusalasid, kuivõrd tegemist on nii nälkjate, tigude ja sipelgate tõrjevahendiga kui ka mullaparandajaga.

TaimKS § 62 lg 1 kohaselt võib taimekaitsevahendi Eestis turule lasta, kui selle kohta on antud taimekaitsevahendi luba määruse (EÜ) nr 1107/2009 kohaselt. Määruse (EÜ) nr 1107/2009 art 28 lg 1 kohaselt ei lasta taimekaitsevahendit turule ega kasutada, kui asjaomane liikmesriik ei ole selleks kooskõlas määrusega (EÜ) nr 1107/2009 luba andnud. „Turulelaskmine“ on määruse (EÜ) nr 1107/2009 art 3 p 9 kohaselt „taimekaitsevahendi valdamine ühenduse territooriumil müümise eesmärgil, kaasa arvatud müügiks või muul viisil tasuta või tasu eest üleandmiseks pakkumine, samuti selle müük, levitamine või muul viisil üleandmine, aga mitte tagastamine eelmisele müüjale. Vabasse ringlusse laskmine ühenduse territooriumil on samaväärne turulelaskmisega käesoleva määruse tähenduses.“ Seejuures suunatakse vabasse ringlusesse liiduväline kaup, mis on mõeldud liidu turule viimiseks või kavandatud erakasutuseks või -tarbimiseks liidu tolliterritooriumil (Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 952/2013 (liidu tolliseadustik) art 201 lg 1). Seega, kui isik toob taimekaitsevahendi liiduvälisest riigist, mis on kavandatud eraviisiliseks kasutamiseks, siis määruse (EÜ) nr 1107/2009 tähenduses on vabasse ringlusse laskmise puhul tegu taimekaitsevahendi turulelaskmisega, milleks peab määruse (EÜ) nr 1107/2009 art 28 lg 1 ning TaimKS § 62 lg 1 kohaselt olema liikmesriigi luba. Eestis turule lastud taimekaitsevahendid on kantud taimekaitsevahendite registrisse. Vaidlust ei ole selles, et tooted 33 *Bogatõrja*, *Bitoksibatsillin* ja *Diatomit* ei ole kantud taimekaitsevahendite registrisse, s.o neile ei ole kooskõlas määrusega (EÜ) nr 1107/2009 luba antud. Seetõttu ei saanud nimetatud tooteid sõltumata kogusest ja eraviisiliseks kasutamiseks mõeldud otstarbest Eestisse lubada. TaimKS § 88 lg 4 kohustab ka MTA-d taimekaitsevahendi liiduvälisest riigist Eestisse toimetamisel vabasse ringlusesse lubamise tolliprotseduuriga kontrollima, kas taimekaitsevahend on kantud taimekaitsevahendite registrisse. Juhud, millal ei pea taimekaitsevahendi luba olema, on TaimKS § 62 lg 2 kohaselt sätestatud määruse (EÜ) nr 1107/2009 art 28 lg-s 2. Siinses asjas erandeid ei esine: art 28 lg 2 p „a“ ei kohaldu, kuna vaidlusalused tooted ei kuulu põhiaine kriteeriumi alla; p „b“ ei kohaldu, kuna taimekaitsevahendeid ei soovitud riiki tuua ja kasutada teadus- ja arendustegevuse eesmärgil; p-d „c“ ja „d“ ei kohaldu, kuna taimekaitsevahendeid oli plaanis kasutada Eestis; ning p „e“ ei kohaldu, kuna vaidlusalustele toodetele ei ole antud paralleelse kaubanduse luba ja paralleelkaubanduse loa alusel saab kaup liikuda üksnes Euroopa Liidu siseselt (määruse (EÜ) nr 1107/2009 art 52). TaimKS-st ega määrusest (EÜ) nr 1107/2009 ei tulene erisusi taimekaitsevahendite liiduvälisest riigist Eestisse toomiseks ega taimekaitsevahendite kasutamiseks sõltuvalt sellest, kes ja mis otstarbel taimekaitsevahendit kasutab, s.o kas taimekaitsevahendit kasutab põllumajandustootja oma ettevõtluses või füüsiline isik oma isiklikus hobiaianduses. Õigusaktid ei näe ette võimalust tuua Eestisse erakasutuse eesmärgil ka väikseid koguseid taimekaitsevahendite registrisse kandmata taimekaitsevahendeid. Taimekaitsevahendite kasutamisele on sätestatud piirangud tulenevalt asjaolust, et sellega võivad kaasneda riskid ja ohud inimestele, loomadele ja keskkonnale, eriti kui vahendid lastakse turule ilma ametlike katsete ja lubadeta ning kui neid kasutatakse valesti (määruse (EÜ) nr 1107/2009 preambula p 7). Määruse (EÜ) nr 1107/2009 preambula p 24 kohaselt peavad lubade andmist reguleerivad sätted tagama range kaitsestandardi. Eriti tuleks taimekaitsevahendite lubade andmisel arvestada, et inimeste ja loomade tervise ja keskkonna kaitsmise eesmärk on alati tähtsam kui eesmärk parandada taimekasvatust. Seetõttu tuleks enne taimekaitsevahendite turulelaskmist tõendada, et need on taimekasvatusele selgelt kasulikud ning need ei avalda mingit kahjulikku mõju inimeste ja loomade tervisele, sealhulgas haavatavatele elanikkonnarühmadele, ega mingit lubamatut mõju keskkonnale. Enne vahendi turule lubamist tuleb läbi viia põhjalik riskianalüüs, mille käigus hinnatakse näiteks toimeaine

ja taimekaitsevahendi identsust, füüsikalisi ja keemilisi omadusi, toksikoloogilisi omadusi ja käitumist keskkonnas.

9. Maksu- ja Tolliamet palub jätta määruskaebus rahuldamata.

Ekslik on kaebaja seisukoht, et sisseveo keeld puudutab ainult põllumajandustootjaid ja nende toodete turustajaid.

BS § 1 lg-s 1¹ viidatakse, et biotsiidi ja biotsiididega töödeldud toote turul kättesaadavaks tegemise ja kasutamise nõuded ja tingimused on kehtestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 528/2012 (biotsiidimäärus). BS § 1 lg 1² näeb ette, et seda seadust kohaldatakse biotsiidi ja biotsiidiga töödeldud toote turul kättesaadavaks tegemisele ja kasutamisele juhtudel, mida ei ole reguleeritud biotsiidimäärusega. Vastavalt BS §-le 5¹ kasutatakse BS-s termineid biotsiidimääruse tähenduses, kui BS-s ei ole sätestatud teisiti. Seega on jäetud võimalus defineerida BS-s mõisteid biotsiidimäärusest erinevalt. Seda on ka tehtud – BS § 8 lg 1 kehtestab biotsiidi turul kättesaadavaks tegemise mõiste laiemalt, kui seda teeb biotsiidimäärus. Nii peetakse BS-i kohaselt biotsiidi turul kättesaadavaks tegemiseks ka selle importi ja ladustamist, välja arvatud juhul, kui ladustamisele järgneb selle eksport või ringlusest kõrvaldamine. Seega on BS-i kohaselt turul kättesaadavaks tegemise mõistega hõlmatud igasugune import, olenemata sellest, kas tegemist on kaubanduslikul või mittekaubanduslikul eesmärgil toimuva impordiga. BS § 8 lg 3 kohaselt on biotsiidi lubatud Eestis kättesaadavaks teha ja kasutada, kui see on saanud asjakohase loa või registreerimistunnistuse BS-i või biotsiidimääruse kohaselt. BS § 43² sätestab, et korrakaitseorganil on õigus kehtiva turustusloa või registreerimistunnistuse puudumise korral keelata biotsiidi import ühenduse tolliterritooriumile ja müük. Neil põhjusil on toote *Mr. Mouse* Eestisse importimine keelatud ka juhul, kui tegemist ei ole kaubanduslikul eesmärgil importimisega.

Taimekaitsevahendi vabasse ringlusse lubamise eelduseks on asjaolu, et see on kantud taimekaitsevahendi registrisse. Registrisse kandmise eelduseks on see, et taimekaitsevahendile on antud turule laskmise luba. Määruse nr 1107/2009 art 3 p 9 sätestab, et vabasse ringlusse laskmine ühenduse territooriumil on samaväärne turulelaskmisega. Sama määruse art 28 sätestab, et taimekaitsevahendit ei lasta turule ega kasutada, kui asjaomane liikmesriik ei ole selleks kooskõlas selle määrusega luba andnud. Kuivõrd siinsel juhul ei olnud kinni peetud taimekaitsevahenditele luba antud, ei olnud nende vabasse ringlusse lubamine võimalik.

RINGKONNAKOHTU PÕHJENDUSED

10. Halduskohtu määrus on seaduslik ja põhjendatud ning määruskaebuse väited ei anna alust selle tühistamiseks või muutmiseks. Halduskohus, PTA ja MTA on asjakohaselt ning piisavalt näidanud, et kaebaja ei tohtinud Eestisse tuua kaupu, mille MTA kinni pidas. Ringkonnakohus ei pea vajalikuks halduskohtu kaevatavas määruses ning määruskaebusele esitatud vastustes toodud põhjendusi täies ulatuses korrata.

11. BS § 8 lg 3 kohaselt on biotsiidi lubatud Eestis kättesaadavaks teha ja kasutada, kui see on saanud asjakohase loa või registreerimistunnistuse BS-i või biotsiidimääruse kohaselt. TaimKS § 62 lg 1 kohaselt võib taimekaitsevahendi Eestis turule lasta, kui selle kohta on antud taimekaitsevahendi luba määruse (EÜ) nr 1107/2009 kohaselt. Määruse (EÜ) nr 1107/2009 art 28 lg 1 kohaselt ei lasta taimekaitsevahendit turule ega kasutada, kui asjaomane liikmesriik ei ole selleks kooskõlas määrusega (EÜ) nr 1107/2009 luba andnud. Sama määruse art 28 lg-s 2 sätestatud erandite tegemise alused puudusid. Vaidlust pole selles, et kinni peetud tooted pole saanud asjakohaseid lube ning neid pole kantud taimekaitsevahendi registrisse, s.o nende ohutus pole seaduses ettenähtud korras tõendatud. Tähtsust pole sellel, et keelatud kauba

kogused olid suhteliselt väikesed ja need olid kaebaja sõnutsi mõeldud hobiaiaanduses n-ö omatarbeks.

12. Halduskohus võis kaebuse tagastada, kuna asjaolud on selged ning kohustamisnõude rahuldamine on äärmiselt ebatõenäoline. Vaidlusaluse kauba maksumust ja kauba kinnipidamise mõju kaebajale arvestades on tegemist kaebaja õiguste väheintensiivse riivega.

(allkirjastatud digitaalselt)